

Η Ελληνόγλωσση εκπαίδευση στην Ουρουγουάη

Γοδεβένος Δημήτρης
dgodevenos@gmail.com
Μοντεβιδέο, Ουρουγουάη

Από τις αρχές σχεδόν του περασμένου αιώνα και συγκεκριμένα από το 1916, οι πρώτοι Έλληνες μετανάστες στην Ουρουγουάη, ένιωσαν την ανάγκη να οργανωθούν και να συγκροτηθούν σε κοινότητα, προκειμένου να αντιμετωπίσουν ενωμένοι τις όποιες δυσκολίες παρουσιάζονταν μπροστά τους στη νέα τους πατρίδα . αλλά κυρίως για να διαφυλάξουν και να μεταδώσουν στους νεότερους την γλώσσα ,τα ήθη και τα έθιμα που έφεραν από την πατρίδα αλλά και την ορθόδοξη πίστη τους .

Για όλους τους παραπάνω σκοπούς ,στα 1934-35,κι αφού πλέον έχουμε τα πρώτα παιδιά μεταναστών που γεννιούνται στην χώρα, η ανάγκη διατήρησης της γλώσσας γίνεται επιτακτικότερη. Λειτουργεί για πρώτη φορά με χρήματα των ομογενών το πρώτο σχετικά οργανωμένο ελληνικό σχολείο στο χώρο της τότε κοινότητας με υπεύθυνο την μετανάστρια εθελόντρια Καλλιόπη Ξυλά . Τα παιδιά πηγαίνουν το πρωί στο ντόπιο Ουρουγουάνικο σχολείο ,και μετά τις 14.00 παρακολουθούν καθημερινά, μαθήματα στην κοινότητα ως τις 17.00 το απόγευμα.

Από την δεκαετία του 50' ο επιφανής ομογενής και ευεργέτης της κοινότητας Κωνσταντίνος Κονιαλίδης φέρνει στο Μοντεβιδέο τον Έλληνα δάσκαλο Βασίλειο Χαχαβιά, και του αναθέτει τα μαθήματα στο σχολείο, το οποίο πλέον λειτουργεί κάθε Σάββατο από το πρωί ως το απόγευμα και προσφέρει και γεύμα στους μαθητές . Από την δεκαετία του 70' τα μαθήματα γίνονται πλέον μόνο το πρωί. Το 1983 περίπου, που αποχωρεί ο εξ Ελλάδος δάσκαλος δίνονται μαθήματα στα παιδιά από εθελόντριες μέλη της κοινότητας ,ενώ για πρώτη φορά ξεκινάν με τον κ. Σταθάκη προσπάθειες εκμάθησης της ελληνικής και από ενήλικους, ομογενείς και μη ,με πενιχρά μέσα και έλλειψη βιβλίων .

Από το 1991 που ανοίγει και η ελληνική πρεσβεία της Ουρουγουάης γίνονται φιλότιμες προσπάθειες από την κ. Λυμπεροπούλου (σύζυγο Πρέσβη) με την συμπαράσταση εθελοντριών μελών της κοινότητας, με διάφορες δράσεις να διατηρηθεί μέσα από δυσκολίες το λεγόμενο «Σαββατιανό Σχολείο» . Παράλληλα οι ομογενείς κάνουν αίτηση στην Ελλάδα για Έλληνα δάσκαλο.

Το 2004 το ελληνικό κράτος αποφασίζει τελικά να στρέψει την προσοχή του στην Ουρουγουάη και αποστέλλει τον πρώτο αποσπασμένο Έλληνα εκπαιδευτικό .Ο υποφαινόμενος είναι ο δεύτερος αποσπασμένος δάσκαλος στο ελληνικό σχολείο του Μοντεβιδέο .

Την μικρή αυτή ιστορική αναδρομή , με αρκετές επιφυλάξεις στις γνώσεις μου πάνω στην πλήρη ορθότητα των στοιχείων (Σε όλα αυτά θα μπορούσε να μας βοηθήσει και να δώσει πιο πολλές και ολοκληρωμένες πληροφορίες ο ομογενής καθηγητής κ. Σταθάκης) την κάνω γιατί εκτιμώ προσωπικά ότι η ελληνόγλωσση εκπαίδευση στην Ουρουγουάη σε συνάρτηση και με τις πολυποίικιλες δράσεις του ιδρύματος Τσάκου , έχει ένα παρελθόν έχει παρόν και εκτιμώ ότι θα μπορούσε να έχει και ένα καλύτερο μέλλον με την βοήθεια και των ίδιων των ομογενών αλλά και της ελληνικής πολιτείας .

Επίσης θεωρώ υποχρέωση μου να κάνω αυτή την αναδρομή για τονίσω την σημασία και της ανεκτίμητης συνεισφοράς κάποιων ανθρώπων. Αυτών που-

χωρίς την αποφασιστική οικονομική βοήθεια των επιφανών ομογενών των πρώτων χρόνων και την παντελή σχεδόν απουσία του ελληνικού κράτους - κατάφεραν με την αγάπη τους την ευαισθησία τους ,και την αφιλοκερδή προσφορά τους εκτελώντας χρέη εθελοντών δασκάλων, να διατηρήσουν το ελληνικό σχολείο και να συνεισφέρουν στον βαθμό που τους το επέτρεπαν οι συνθήκες στην συνέχεια της εκμάθησης της ελληνικής, των χορών των τραγουδιών των ηθών και των εθίμων της πατρίδας μας και στην μετάδοση τους στις νέες γενιές των μεταναστών .Ανθρωποι σαν τον καθηγητή Σταθάκη ,την κ Καλλιόπη Χατζηράλλη ,την κ. Αγγελική Εσμινόφ, τις κ. Γεωργιάδη παλιότερα και τόσους άλλους ,αξίζουν κάθε αναγνώριση του έργου τους, από τους ομογενείς αλλά και την ελληνική πολιτεία . Επίσης , αποτελεί σκυτάλη για μας τους αποσπασμένους εκπαιδευτικούς να συνεχίσουμε και να βελτιώσουμε το έργο τους, με νέους τρόπους προσαρμοσμένους σε σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας με βάση πάντα τις ανάγκες τις συνθήκες και τις απαιτήσεις .

Το Δημοτικό σχολείο του Μοντεβιδέο σήμερα αριθμεί περίπου 25 παιδιά από 5 έως 14 ετών.6 εφήβους έως 20 ετών και έναν αριθμό περίπου 18 ενηλίκων ομογενών και ντόπιων κάθε ηλικίας που παρακολουθούν μαθήματα ελληνικής και κάποιου και ιστορίας με τα μαθήματα που καθιερώσαμε πέρσι . Εδώ θα 'θελα να σταθώ, στο μεγάλο ενδιαφέρον που δείχνουν οι Ουρουγουανοί για την ελληνική γλώσσα , την ιστορία και τον πολιτισμό ,που πραγματικά με εξέπληξε από την πρώτη μέρα που έφθασα σε αυτή τη χώρα και άκουσα να μου απευθύνονται στα ελληνικά

Τα περισσότερα παιδιά του σχολείου είναι τρίτης και τέταρτης γενιάς ομογενών αλλά και αρκετά Ουρουγουανάκια. Το επίπεδο κατανόησης της ελληνικής είναι αρκετά χαμηλό, γεγονός που οφείλεται σε πολλούς παράγοντες .

Η συντριπτική πλειοψηφία δεν ακούν τα ελληνικά στο σπίτι αφού οι γονείς δεν τα μιλάνε και δυστυχώς ούτε και οι περισσότεροι παππούδες .

Τα μαθήματα μια φορά την εβδομάδα και όλα τα επίπεδα μαζί δεν βοηθούσαν όσο θα 'πρεπε ώστε τα παιδιά να αφομοιώσουν και να προσαρμοστούν στην ηχώ της γλώσσας .

Η μέρα του Σαββάτου που πραγματοποιούνται, είναι μια δύσκολη μέρα, τόσο από την κούραση της εβδομάδας και την ανάγκη για παιχνίδι όσο και από το γεγονός ότι συχνά λείπουν με τους γονείς για διακοπές με αποτέλεσμα να χάνουν μαθήματα .

Τέλος υπήρχε και μια υποβόσκουσα νοοτροπία,να αντιμετωπίζεται από ορισμένους γονείς το ελληνικό σχολείο ως ένα είδος παιδικής χαράς όπου θα μπορούσαν να αφήσουν τα παιδιά τα πρωινά του Σαββάτου πράγμα που είχε περάσει εν μέρει και στα ίδια και δεν βοηθούσε την όλη διαδικασία.

Μέσα σε όλα αυτά, η παντελής έλλειψη και των στοιχειωδών μέσων διδασκαλίας από θρανία ,θέρμανση, φωτοτυπικό μηχάνημα, για να μην αναφερθούμε στο εποπτικό υλικό, την εικόνα και τις νέες τεχνολογίες (που εκτιμώ ότι είναι πολύ πιο απαραίτητα και πιο χρηστικά συχνά και από τα βιβλία, για παιδιά που έχουν την ελληνική όχι απλά σαν δεύτερη αλλά σαν Τρίτη ουσιαστικά γλώσσα,) δημιουργούσαν πρόσθετες δυσκολίες πρόσκλησης ενδιαφέροντος .

Για να αντιμετωπιστούν όλες αυτές οι δυσκολίες στο επίπεδο του δυνατού, φέτος έγινε προσπάθεια να γίνουν κάποιες αλλαγές σε σχέση με πέρυσι.

Συγκροτήθηκε άτυπος σύλλογος γονέων προκειμένου να υπάρξει μια κατά το δυνατόν πιο ενεργητική συμμετοχή των γονιών στα του σχολείου και να εκδηλωθεί μεγαλύτερο ενδιαφέρον και από τους ίδιους.

Προκειμένου να γίνει η διδασκαλία πιο αποδοτική ,τα παιδιά χωρίστηκαν σε 3 τμήματα, από τα οποία τα 2 μικρότερα κάνουν μάθημα το Σάββατο .Το ένα με τον

αποσπασμένο εκπαιδευτικό και το άλλο που αποτελείται από παιδιά 5-7 χρονών με την βοήθεια μιας εθελόντριας δασκάλας .Το πρόγραμμα περιλαμβάνει γλώσσα , μυθολογία ,χορό με την βοήθεια 2 κοριτσιών από το χορευτικό γκρουπ της κοινότητας, διάφορα παιχνίδια και μια προσπάθεια για την συγκρότηση ποδοσφαιρικής ομάδας που τελικά δεν ευόδωσε όσο θα θέλαμε .

Το τρίτο τμήμα, που περιλαμβάνει παιδιά με καλύτερη γνώση της ελληνικής έγινε προσπάθεια με την βοήθεια των γονιών να βρεθεί μια μέρα(Δευτέρα) όπου το καθημερινό τους πρόγραμμα θα τους επιτρέπει να έρχονται όλα στο σχολείο για 2 ώρες, ώστε να μην χάνονται μαθήματα γλώσσας και από την άλλη να έρχονται όσα το επιθυμούν και το Σάββατο ώστε να συμμετέχουν και σε άλλες δραστηριότητες .

Τα μαθήματα των εφήβων γίνονται επίσης το Σάββατο από 13.00 -15.00 από τον αποσ. εκπαιδευτικό, ενώ των ενηλίκων πραγματοποιούνται τις καθημερινές ,κάποια τμήματα και από την εθελόντρια δασκάλα κ. Χατζηράλλη και τον καθηγητή κ. Σταθάκη .

Ύστερα από προσωπικές ενέργειες που ξεκίνησαν πέρσι και τελικά ευόδωσαν φέτος στα μέσα της χρονιάς, το σχολείο μας για πρώτη φορά κατάφερε να αποσπάσει από τον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων της Ελλάδας μια χρηματοδότηση , προκειμένου να καλύψει τις τεράστιες ανάγκες που είχε σε εξοπλισμό και εποπτικά μέσα.

Με αυτά τα χρήματα που υπόλογος στον ΟΣΚ είναι ο υποφαινόμενος , τοποθετήθηκε κλιματιστικό μηχανήμα, αγοράστηκαν 3 ΗΥ, φωτοτυπικό μηχανήμα , θρανία και καρέκλες, τηλεόραση ,κασετόφωνο, DVD, προτζέκτορας, κεραία και συσκευή για την λήψη της ΕΡΤ, ενώ γίνονται προσπάθειες για την εξεύρεση και κατάλληλου εποπτικού υλικού και χρήσιμων βιβλίων από την Ελλάδα.

Όλα αυτά μας δίνουν σίγουρα πολύ μεγαλύτερες δυνατότητες να αναβαθμίσουμε την διδασκαλία μέσα από την εικόνα, τον ήχο, το τραγούδι, το παιχνίδι, τις νέες τεχνολογίες που είναι ελκυστικές , και να κεντρίσουμε πιο πολύ το ενδιαφέρον παιδιών, που νιώθουν περισσότερο ή είναι Ουρουγουανοί, αλλά θέλουν να μάθουν για αυτή τη μακρινή όμορφη χώρα με τη παράξενη γλώσσα που πολλές λέξεις της χρησιμοποιούν καθημερινά και τα ίδια. Την χώρα με τον μεγάλο πολιτισμό που έμαθαν γι αυτόν πολλά στο ντόπιο σχολείο! Την χώρα που κάποτε από αυτή ήρθαν και οι παππούδες τους .Να τα σπρώξουμε να γίνουν κοινωνοί όλων αυτών εθελοντικά και από πραγματικό ενδιαφέρον αγάπη αλλά και περιέργεια γιατί όχι.

Αγαπητοί φίλοι:

Μέσα από αυτό το συνέδριο,(που να με συγχωρήσει ο Γιώργος αλλά θεωρώ ότι έπρεπε να βρεθεί ένας τρόπος, ίσως δύσκολο αλλά έπρεπε, να παρευρίσκονται και οι συνάδερφοι από την Αργεντινή) εκτιμώ ότι είναι μια καλή ευκαιρία να συζητήσουμε,να ανταλλάξουμε ιδέες και να αναδείξουμε τις ελλείψεις ,τις αδυναμίες και τα προβλήματα που παρουσιάζονται στην προσπάθεια επιτέλεσης του έργου μας.

Κάποια βασικά που μπορώ να διακρίνω και εκτιμώ ότι πρέπει να στρέψουμε την προσοχή μας και να ιεραρχήσουμε, τουλάχιστον όσον αφορά τα σχολεία είναι:

- Η παντελής έλλειψη εκπαιδευτικών βιβλίων προσαρμοσμένων σε ισπανόφωνους και πορτογαλόφωνους .
- Οι ελλείψεις εποπτικού υλικού προσαρμοσμένου στις εδώ χώρες .

(κινούμενα σχέδια ,ελληνικές ταινίες, ντοκιμαντέρ ιστορικού περιεχομένου με υποτίτλους στα ισπανικά π.χ)

- Έργα μεγάλων συγγραφέων και ποιητών μεταφρασμένα
- Η κατά την άποψη μου εντελώς άδικη για να μην πω ανόητη επιλογή με βάση την καταγωγή ,των παιδιών που συμμετέχουν σε διάφορες κατασκηνώσεις και υποτροφίες στην Ελλάδα .Υπάρχουν ντόπιοι που αριστεύουν, μιλάν ελληνικά, μετέχουν της ελληνικής παιδείας συχνά πολύ περισσότερο από τους ομογενείς και τους αρνούνται αυτό το βραβείο που στην τελική δεν το επιδιώκουν όταν έρχονται στα μαθήματα ελληνικών όπως συμβαίνει με κάποιους ομογενείς .Πόσο παιδαγωγικό είναι αυτό αλήθεια για την ψυχή ενός παιδιού έχουμε αναλογιστεί;

Εκτιμώ ότι το ΣΑΕ αλλά και το συντονιστικό γραφείο θα μπορούσε να ασκήσει πίεση πάνω σε αυτό.

- Να επιλύσουμε ζητήματα που άπτονται εκπαιδευτικών θεμάτων ή έχουν σχέση με τα σχολεία και τους μαθητές (π.χ μαθητιάδα, εκπαιδευτικά προγράμματα). Το ΣΑΕ να ενημερώνει μόνο τον συντονιστή και αυτός με την σειρά του τα σχολεία και τους εκπαιδευτικούς, ώστε εκείνοι να είναι ενήμεροι και να προβαίνουν με τη συνεργασία των γονιών αλλά και των κοινοτήτων ,στις απαραίτητες ενέργειες, ώστε να αποφεύγονται παρεξηγήσεις, όπως πρόσφατα συνέβη στην Ουρουγουάη .

Αυτά και μια σειρά άλλα ζητήματα όσον αφορά προτάσεις αποδοτικότερων και πιο ευχάριστων μεθόδων διδασκαλίας, πέρα από τις παραδοσιακές, μέσα από το παιχνίδι ,τη μουσική ,το θέατρο, τον αθλητισμό, την μεταφορά της εμπειρίας του κάθε εκπαιδευτικού και των ιδιαιτεροτήτων κάθε περιοχής, είναι μια καλή ευκαιρία αυτές τις μέρες να τεθούν, έτσι ώστε και συμπεράσματα να βγουν, αλλά και να διαμορφωθούν νέες βάσεις για το τόσο χρήσιμο έργο που συντελείται για τον ελληνισμό σε αυτή την απομακρυσμένη πλευρά του πλανήτη μας .

Ευχαριστώ